

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

9 februari 2006

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Servië en Montenegro, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Belgrado op 4 maart 2004

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

ALGEMENE BESPREKING

1. Betekenis van de overeenkomst

Doel en opzet van de overeenkomst

In het algemeen staat de Vlaamse Regering positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsakkoorden, die van belang zijn voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Hoewel buitenlandse investeringen al beschermd worden door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De doelstelling van een dergelijke overeenkomst is, naast het aanmoedigen van investeringen, het bieden van een garantie voor een maximale bescherming van de investeerder, zoals de waarborgen voor een billijke en rechtvaardige behandeling van de investering, de clausule van de meest begunstigde natie om discriminatie te voorkomen, een vergoedingsplicht bij onteigenende maatregelen en de vrije overmaking van inkomsten. Bovendien creëert zulke overeenkomst een eigen juridisch kader waarin investeringsgeschillen kunnen geregeld worden en waarbij de investeerder een beroep kan doen op internationale arbitrage.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of het internationaal publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten, onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. Overeenkomstig artikel 167 van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer ze uitwerking kunnen hebben.

Het zogenaamde ‘gemengde’ karakter van de investeringsakkoorden die door de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) gesloten worden,

werd op 4 mei 1994 vastgelegd in de Werkgroep ‘Gemengde Verdragen’ (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). De ICBB heeft die beslissing op 31 mei 1994 bekrachtigd. Zowel de gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. Dergelijke overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De gewesten zijn immers bevoegd voor het economisch beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, §1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd inzake de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, §1, VI, eerste lid 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet dat het een gewestaangelegenheid betreft. Het tweede en laatste artikel houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat zij in werking kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van het partnerland

Politieke gegevens

Na het uiteenvallen van de Socialistische Federale Republiek Joegoslavië (SFRJ), richtten Servië en Montenegro op 27 april 1992 de ‘nieuwe’ Federale Republiek Joegoslavië (FRJ) op. Vanaf 1997 kwam de Republiek onder druk te staan omdat Montenegro niet langer economisch wilde opdraaien voor het internationaal isolement van Joegoslavië als gevolg van het beleid van president Slobodan Milosevic.

Ondertussen groeide de onvrede onder de etnisch Albanese bevolking van Kosovo over haar positie. Groeperingen als het Kosovaars Bevrijdingsleger (UCK), die de onafhankelijkheid van Kosovo langs gewelddadige weg wilden bereiken, werden steeds actiever. Het uitermate harde optreden van de Servische politie en het Joegoslavische leger tegen vermeende etnisch Albanese strijders, vormde in maart 1999 voor de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie

(NAVO) de aanleiding om luchtaanvallen uit te voeren op strategische doelwitten in Joegoslavië. In juni 1999 kwam een einde aan de crisis met de aanvaarding van resolutie 1244 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN). De VN kregen voor een interim-periode het bestuur over Kosovo en er werd een internationale vredesmacht geïnstalleerd in Kosovo.

Nadat Milosevic in 2000 ten val kwam, bleef een deel van de Montenegrijnen aansturen op onafhankelijkheid. De Europese Unie (EU) deed er alles aan om Servië en Montenegro bij elkaar te houden.

Op 14 maart 2002 bereikten de regeringsleiders van Servië en Montenegro, onder zware druk van de EU, een akkoord om verder te gaan als een confederatie van twee semi-onafhankelijke staten met een grote mate van autonomie. Na drie jaar zouden zij dan een referendum kunnen houden over volledige onafhankelijkheid. Op 4 februari 2003 werd het zogenaamde Constitutioneel Handvest aanvaard en werd 'Joegoslavië' formeel begraven.

Het Constitutioneel Handvest bevat een nauwkeurige omschrijving van de bevoegdheden van de nieuwe Unie. Die omvat vijf overkoepelende ministeries met een gezamenlijk defensie- en buitenlandbeleid. Op economisch vlak gaan ze hun eigen gang, met een eigen munt en eigen douanediensten. De nieuwe staat kreeg een president met een grotendeels ceremoniële functie, die aan het hoofd staat van een kabinet van vijf ministers, dat gecontroleerd wordt door het parlement.

Op 25 februari 2003 kozen de parlementen van Servië en Montenegro een nieuw federaal parlement. Het telt 126 leden: 91 Serviërs en 35 Montenegrijnen. Zij werden verkozen voor een periode van 2 jaar. Op 17 maart 2003 werd Svetozar Marovic door het federale parlement verkozen tot president voor een ambts-termijn van 4 jaar. Ook werd de vijf leden tellende ministerraad aangesteld.

Op 12 maart 2003 werd de Servische premier Djindjic vermoord. Hij werd opgevolgd door Zoran Zivkovic.

Op 28 december 2003 vonden in Servië parlementsverkiezingen plaats. De ultranationalistische Radicale Partij (SRS) van Vojislav Seselj – die in Den Haag opgesloten zit in afwachting van zijn proces wegens misdaden tegen de menselijkheid – behaalde een derde van de stemmen. De vorming van een nieuwe regering verliep zeer moeizaam. Premier Kostunica

kon pas begin maart 2004 zijn nieuwe pro-Europese regering voorstellen. Het werd een minderheidsregering met naast Kostunica's Democratische Partij van Servië (DSS), de liberale partij G17 Plus en de lijstverbinding Servische Vernieuwingsbeweging-Nieuw Servië (SPO-NS) van voormalig oppositieleider Vuk Draskovic. De Democratische Partij van uittredend premier Zivkovic werd niet in de regering opgenomen. Kostunica kondigde aan dat Kosovo een prioriteit zal zijn voor zijn regering. Een onafhankelijk Kosovo sloot hij evenwel uit.

In juni 2004 werden in Servië presidentsverkiezingen gehouden. De eerste ronde werd gewonnen door de radicale nationalist Tomislav Nikolic maar zijn voorsprong op de pro-westerse democraat Boris Tadic was minder groot dan verwacht. In de tweede ronde werd Tadic verkozen met zowat 54% van de stemmen. Tadic wil werk maken van democratische hervormingen en hij hoopt zijn land binnen te loodsen in de EU.

In september 2005 liep de spanning tussen Serviërs en Montenegrijnen opnieuw op nadat de Servische minister van financiën president Marovic, een Montenegrijn, van corruptie beschuldigd had. Montenegro dreigde daarop met de terugtrekking van alle Montenegrijnen die voor de Unie werken.

De gemeenteraadsverkiezingen die in september 2004 in Servië gehouden werden, waren politiek zeer belangrijk. De partij van premier Kostunica leed een forse nederlaag. Die uitslag legde een diepe kloof bloot tussen de westersgezinde hervormers en de ultranationalisten die heimwee hebben naar het Milosevic-tijdperk. De Democratische Partij van president Tadic won in de meeste stedelijke gebieden terwijl de SRS sterkst stond op het platteland en in de noordelijke provincie Vojvodina.

Nog in september 2004 stelde een commissie van de Raad van Europa in een resolutie die voorgelegd werd aan de parlementaire assemblee, dat de Unie van Servië en Montenegro niet voldaan heeft aan de verwachtingen. Volgens de commissie hebben zowel Servië als Montenegro nagelaten om de eigen Grondwet aan te passen aan de Grondwet van de Unie. De beide deelregeringen werden opgeroepen om alsnog hun wetgeving en hun Grondwet aan te passen.

De parlementsverkiezingen die gepland waren voor februari 2005, werden geschrapt wegens politieke onenigheid tussen Serviërs en Montenegrijnen.

Kosovo

Op 17 november 2001 vonden presidents- en parlementsverkiezingen plaats in Kosovo. Zij werden gewonnen door de Democratische Liga van Kosovo (LDK), een gematigde etnisch Albanese partij onder leiding van Ibrahim Rugova. Het duurde nog ruim drie maanden eer president Rugova en zijn regering konden aantreden.

In maart 2004 vielen meer dan 30 doden bij nieuw interetnisch geweld. Het geweld leidde tot het aftreden van het toenmalig hoofd van de missie van de VN in Kosovo (UNMIK). De NAVO stuurde extra soldaten om de orde te herstellen. De VN-bestuurder van Kosovo en de Kosovaarse premier Bajram Rexhepi werkten een gedetailleerd plan uit. Het voorziet in het creëren van democratische instellingen, respect voor de wet en voor de rechten van minderheden, vrij verkeer van personen, de voortzetting van de dialoog tussen Belgrado en Pristina en de terugkeer van de Serviërs die Kosovo sinds 1999 ontvlucht zijn. Het plan bevat ook een tijdsschema waarbinnen een aantal politieke en sociale hervormingen moet doorgevoerd worden. Belgrado wees het plan echter af.

Op 9 juli 2004 sprak het Kosovaars overgangsparlement zich bijna eenparig uit voor het organiseren van een referendum over de onafhankelijkheid van Kosovo.

In oktober 2004 won de partij van president Rugova op overtuigende manier de parlementsverkiezingen. Bij die verkiezingen bracht minder dan 1% van de Serviërs zijn stem uit. De omstreden Ramush Haradinaj van de Alliantie voor de Toekomst van Kosovo (AAK) werd de nieuwe premier in een coalitie tussen de LDK en de AAK. Servië eiste een andere regeringsleider maar het VN-bestuur van Kosovo wilde niet ingaan op die eis.

Begin maart 2005 trad Haradinaj af nadat hij door het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag beschuldigd werd van oorlogsmisdaden. Hij werd opgevolgd door Bajram Kosumi.

De toekomstige positie van Kosovo in de confederatie is onduidelijk. In resolutie 1244 werd de territoriale integriteit van Joegoslavië, inclusief Kosovo, gegarandeerd. Het verdwijnen van de Federale Republiek Joegoslavië en de opvolging ervan door de confede-

ratie Servië en Montenegro opent volgens sommigen, zelfs in Amerikaanse regeringskringen, een mogelijkheid voor een onafhankelijk Kosovo. Vooralsnog blijft Kosovo onder het bestuur van de UNMIK.

De ‘International Crisis Group’ (ICG) zette de verschillende opties op een rij en kwam tot de conclusie dat de onafhankelijkheid de enige mogelijkheid is, op voorwaarde dat de Albanezen de rechten van de Serviërs en andere minderheden respecteren. De soevereiniteit zou alleen beperkt worden door een vorm van internationaal toezicht en de aanstelling van enkele buitenlandse rechters. De Servische regering is een andere mening toegedaan.

Het debat dat eind mei 2005 in de VN-Veiligheidsraad plaatsvond, leverde opnieuw het bewijs dat de onenigheid over het toekomstig statuut van Kosovo nog steeds zeer groot is. Het hoofd van de UNMIK, de Deen Sören Jessen-Petersen, pleitte er voor onafhankelijkheid van Kosovo, maar de leider van de Servisch-Montenegrijnse delegatie stelde dat Kosovo in de verste verte niet voldoet aan de VN-eisen.

Nadat de Noorse diplomaat Kai Eide zijn rapport over Kosovo neergelegd had, deelde VN-secretaris-generaal Kofi Annan op 7 september 2005 aan de VN-Veiligheidsraad mee dat de tijd rijp was om onderhandelingen te openen over de status van Kosovo. Op 24 oktober 2005 zette de Veiligheidsraad het licht op groen. Volgens de Veiligheidsraad moet het onderhandelingsproces leiden tot een “multi-etnisch en democratisch Kosovo dat de regionale stabiliteit moet versterken”. De voormalige Finse president Ahtisaari werd aangewezen als speciaal gezant om de onderhandelingen in goede banen te leiden.

De nieuwe Kosovaarse rebellenbeweging, het Leger voor de Onafhankelijkheid van Kosovo (UPK), eiste dat de parlementsleden de onafhankelijkheid van Kosovo zouden uitroepen. Het parlement nam een resolutie aan waarin de parlementsleden het idee steunen voor de oprichting van een onafhankelijke en soevereine staat. Onder internationale druk werd geen onafhankelijkheidsverklaring aangenomen.

Eind november 2005 lanceerde president Tadic het voorstel om Kosovo op te delen in een zuidelijk Albaan deel dat een onafhankelijke staat zou worden, en een noordelijk Servisch deel dat een ‘speciale band’

zou behouden met Servië. Het voorstel op zich is niet nieuw want in januari 2003 werd het reeds geopperd door de toenmalige premier Djindjic. Het stuitte wel op kritiek zowel in Kosovo en Servië als bij de internationale gemeenschap.

Economische en sociale gegevens

De sociaal-economische toestand is slecht als gevolg van jaren van economisch wanbeleid en gewapende conflicten, in combinatie met de door de internationale gemeenschap opgelegde sancties. Bovendien zorgden de NAVO-bombardementen voor heel wat schade aan de infrastructuur. De machtswisseling in 2000 heeft wel geleid tot een grotere vrijheid van de burgers en economische hervormingen.

De infrastructuur en de industrie zijn onderontwikkeld. Daarom wordt gerekend op buitenlandse investeringen. De regering tracht een gunstig investeringsklimaat te scheppen.

De industriële productie lag in januari 2001 57% onder het niveau van 1991. De inkomens daalden zodat Joegoslavië het op twee na armste land van Zuid-Oost-Europa werd. Ongeveer 10% van de bevolking leeft in absolute armoede. Dat betekent een verdubbeling ten opzichte van 1990. Nog eens 20% leeft in omstandigheden die grenzen aan armoede. De werkloosheid is de voorbije jaren dramatisch toegenomen. Betrouwbare informatie ontbreekt wegens het grote aandeel van de 'grijze' economie op de arbeidsmarkt.

De regeringen willen de financiële stabiliteit op korte termijn herstellen en de economie, die gekenmerkt wordt door een groot aantal verliesmakende staatsbedrijven, geleidelijk omvormen tot een markteconomie. Tegelijkertijd wordt gestreefd naar de bescherming van de kwetsbare groepen in de samenleving tegen de nadelige gevolgen die een dergelijk beleid op korte termijn kan hebben. Om dat te realiseren is een belangrijke financiële injectie nodig. Daarvoor rekent het land op de hulp van internationale financiële instellingen. De bevolking koestert grote verwachtingen met betrekking tot een snel verbeterende levensstandaard maar diverse prijsstijgingen van basisproducten gooien roet in het eten. Ook de politieke instabiliteit vormt een serieuze risicofactor bij het nemen en uitvoeren van hervormingsmaatregelen.

Kansrijke sectoren zijn de landbouw, de energiesector, engineering en de elektronische, de chemische, de farmaceutische en de textielindustrie. In 2003 bevon-

den de meeste winstmakende bedrijven zich in de bouw, de agro-voeding en de financiële instellingen. De verschillende natuurparken, de kust, de bergen, de steden en de culturele en religieuze monumenten, zorgen voor een groeiend toerisme.

Mensenrechten

De mensenrechtensituatie, die onder Milosevic uiterst zorgwekkend was, is aanzienlijk verbeterd. Beschuldigingen van mishandeling tijdens gevangenschap lijken afgenomen te zijn alsook politieke moorden en verdwijningen. Ook de bewegingsvrijheid van de inwoners is verbeterd. Van enige belemmering van de persvrijheid is thans geen sprake meer, de vrijheid van meningsuiting, vergadering en godsdienst wordt gewaarborgd en de toestand aan de Servische universiteiten is grotendeels genormaliseerd.

Ook op gerechtelijk vlak zijn positieve ontwikkelingen merkbaar ofschoon in Servië de weg naar een goed functionerende en totaal onafhankelijke rechterlijke macht nog lang is. Het federale parlement keurde in februari 2001 een wet goed die amnestie verleent aan alle personen die misdrijven begaan hebben of ervan verdacht worden, zoals omschreven in het federale Wetboek van Strafrecht. Op basis van die wet zijn etnische Albanezen uit Kosovo, die in Servië gevangen zaten, vrijgelaten naast duizenden dienstweigeraars en deserteurs. De doodstraf werd in 2002 afgeschaft.

In april 2002 keurde het federale parlement een wet goed die de samenwerking regelde met het VN-Oorlogstribunaal voor Joegoslavië in Den Haag. De overheid legde het Tribunaal strenge beperkingen op om getuigen te horen en documenten in te kijken. Bovendien was er een totaal gebrek aan medewerking om de beschuldigten te arresteren.

De mensenrechtensituatie in Montenegro was de voorbije jaren over het algemeen bevredigend en ze is dat nog steeds.

Servië en Montenegro werd op 3 april 2003 lid van de Raad van Europa. Het land ondertekende en ratificeerde het Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) en de bijhorende protocollen 1 tot en met 8 en 11 tot en met 13. Ook een aantal verdragen op het gebied van justitiële samenwerking, uitlevering, corruptie en minderhedenbescherming, is al geratificeerd.

In zijn rapport 2005 wijst Amnesty International (AI) op de gebrekkige samenwerking met het Joegosla-

viëtribunaal. De overheid slaagde er niet in om de verdachten die zich in Servië zouden bevinden, uit te leveren. Daarnaast maakt AI melding van wederrechtelijke executies, foltering en politiemensen, huiselijk geweld en handel in vrouwen en meisjes met het oog op prostitutie. De Roma kunnen nog steeds niet genieten van basisrechten. In Kosovo slaagde de overheid er niet in om minderheden te beschermen en werden getuigen van oorlogsmisdaden geïntimideerd.

Buitenlands beleid

President Kostunica en de federale regering hebben geijverd om de banden met de internationale gemeenschap aan te halen. Dat resulteerde vrij snel in de toetreding van de FRJ tot de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), deelname aan het Stabiliteitspact voor Zuid-Oost-Europa en het volwaardig lidmaatschap van de VN. Ook de relaties met de buurlanden zijn aanzienlijk verbeterd.

De EU besloot kort na de omwenteling alle sancties, die niet specifiek gericht waren tegen Milosevic en zijn omgeving, op te heffen. De EU nam ook het voortouw bij de hulpverlening in de vorm van een noodhulp pakket dat vooral bestemd was voor energieleveringen, geneesmiddelen en voedsel. Verder ontving de FRJ steun uit het 'Community Assistance Programme for Reconstruction, Development and Stabilisation' voor de Balkan (CARDS). Ten slotte werden de activiteiten van het Europees Agentschap voor Reconstructie uitgebreid tot de ganse FRJ. Belangrijker dan de hulp is de integratie in de Euro-Atlantische structuren. Begin april 2005 besliste de Europese Commissie dat Servië en Montenegro onderhandelingen mogen starten met de EU over een Stabilisatie- en Associatieovereenkomst. Die onderhandelingen werden op 10 oktober 2005 geopend. President Tadic hoopt zijn land binnen te loodsen in de EU. De Commissie maakte ook een nieuwe beleidsnota bekend over de toekomst van Kosovo.

Op de donorconferentie, die op 29 juni 2001 in Brussel plaatsvond onder het co-voorzitterschap van de Europese Commissie en de Wereldbank, werd een bedrag van 1,3 miljard US dollar hulp toegezegd voor de wederopbouw van het land.

De voornaamste struikelsteen in het buitenlands beleid van Servië en Montenegro blijft de problematiek van het internationaal statuut van Kosovo.

In januari 2005 liet de Amerikaanse regering weten dat Servië niet moet rekenen op 10 miljoen US dollar

financiële hulp omdat het onvoldoende meewerkt aan het Joegoslaviëtribunaal. Daarop knoopte Belgrado onderhandelingen aan met enkele personen die door het Tribunaal in beschuldiging gesteld werden, met het oog op hun vrijwillige overgave. Ook de EU zette het land onder druk.

Buitenlandse handel

De uitvoer bestaat vooral uit afgewerkte producten, voeding en drank en machines en uitrusting. De belangrijkste klanten van Servië en Montenegro zijn Italië, Bosnië-Herzegovina, Duitsland en Macedonië. De top-3 van importproducten bestaat uit machines en uitrusting, afgewerkte producten en minerale producten. Die komen vooral uit Rusland, Duitsland, Italië en Hongarije.

Samenwerking met Vlaanderen en België

België kon pas op 10 april 1996 overgaan tot de formele erkenning van de FRJ als één van de opvolgerstaten van de SFRJ. Het Belgisch imago werd, dankzij de succesvolle en gebalanceerde aanpak van de VN-operatie in Oost-Slavonië, vrij positief ingeschat door de verschillende partijen in het conflict. Toen de Kosovo-crisis escaleerde en de NAVO-aanvallen begonnen, werd de Belgische ambassadeur tijdelijk teruggeroepen uit Belgrado.

Op 29 april 1999 diende de FRJ een klacht in tegen België en een aantal andere NAVO-lidstaten met betrekking tot de aanvallen van de NAVO in het Kosovo-conflict, de zogenaamde 'legality of use of force'-zaken. Op 2 juni 1999 werden in een tussenverdict voorlopige maatregelen afgewezen. Formeel gezien is de zaak nog steeds aanhangig bij het Hof.

Op 27 april 2005 kondigde minister Bourgeois, naar aanleiding van zijn ontmoeting met president Rugova, aan dat Vlaanderen € 150.000 zal vrijmaken voor een nieuw project ter bevordering van de landbouw- en economische ontwikkeling in de Kosovo-vaarse regio Shtime.

Handelsbetrekkingen

De export, die in 1999 op een dieptepunt zat, is de voorbije jaren zeer sterk gestegen. In 2002 was Servië en Montenegro de 79e exportmarkt van België en de 72e exportmarkt van Vlaanderen. Op het vlak van import stond Servië en Montenegro op de 99e plaats. Ook in 2003 boekte de uitvoer een mooie vooruitgang. Met een export van € 82,5 miljoen klom Servië en Montenegro naar de 65e plaats als export-

markt van Vlaanderen met een aandeel van 0,05% in de totale Vlaamse uitvoer. Het aandeel van Vlaanderen in de Belgische export is lichtjes gedaald maar is nog steeds goed voor ruim 77%. Ook in 2004 kon een flinke vooruitgang genoteerd worden. Servië en Montenegro steeg naar de 63e plaats als Vlaamse exportmarkt. De belangrijkste exportproducten zijn voertuigen, machines en mechanische werktuigen en farmaceutische producten.

De invoer uit Servië en Montenegro stelt voorlopig nog niet veel voor. Toch gaat de import de jongste jaren in stijgende lijn. De voornaamste ingevoerde producten zijn fruit en kleding en kledingtoebehoren.

	Belgische uitvoer (in miljoen euro)	Vlaamse uitvoer (in miljoen euro)	Belgische invoer (in miljoen euro)
2000	48,1	37,5	14,6
2001	65,1	56,3	22,7
2002	94,8	68,9	25,3
2003	108,3	84,7	28,6
2004	134,4	106,3	41,6

Cijfers Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen en Nationale Bank van België

3. Ontstaan van de overeenkomst

De voorbije dertig jaar sloot de BLEU verscheidene overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen met landen die geen lid waren van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

Het gemengd karakter van die BLEU-overeenkomsten, die de betrokkenheid van de federale overheid en de drie gewesten impliceert, werd in 1994 vastgelegd door de Interministeriële Conferentie voor het Buitenlands Beleid (ICBB).

Een eerste onderhandelingsronde vond plaats in Belgrado van 5 tot 8 november 2001. Het was een moeilijke ronde waarbij ieder artikel of onderdeel ervan door de partner in vraag gesteld werd. Er werden grote inspanningen geleverd om te zoeken naar nieuwe formuleringen die beide partijen konden bevredigen. Een akkoord over de paragrafen 2 en 3 van artikel 9 (regeling van investeringsgeschillen) over het al dan niet uitputten van de nationale rechtsprocedure, bleek echter onmogelijk.

Op 16 en 17 juni 2003 werd in Brussel opnieuw onderhandeld. Het probleem in verband met artikel 9 van de overeenkomst werd vlug opgelost. De tekst uit de BLEU-typetekst werd uiteindelijk aanvaard. De onderhandelingen werden op 17 juni 2003 succesvol afgesloten met de parafering van de ontwerptekst.

De overeenkomst werd op 4 maart 2004 in Belgrado ondertekend.

SPECIFIEKE BESPREKING VAN DE OVEREENKOMST MET SERVIË EN MONTENEGRO

1. Inhoud van de overeenkomst

De BLEU-typetekst

De leden van de BLEU keurden een tekst goed die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse Regering die typetekst aanvaard. Sinds 2002 zijn milieu- en sociale clausules opgenomen in de typetekst.

Die zogenaamde BLEU-tekst bepaalt principieel dat elke overeenkomstsluitende partij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij op zijn grondgebied toelaat (artikel 2 van de BLEU-tekst). Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen.

De bescherming vindt men terug in de artikelen 3, 4 en 7 tot en met 9. Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie terwijl artikel 4 stelt dat de investeerders de behandeling genieten van meest begunstigde natie. Die behandeling sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 5 stelt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die een hoge graad van milieubescherming biedt en dat zij die wetgeving stelselmatig moeten verbeteren.

Artikel 6 bepaalt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die arbeidsnormen vastlegt in overeenstemming met de internationaal erkende rechten van werknemers en naar een verbetering van die normen.

Artikel 7 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationale belang van de contracterende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoir is en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade als gevolg van oorlog en geweld.

Artikel 8 regelt de overmakingen van alle betalingen betreffende investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer met een eventuele vergunning als principe geldt.

Artikel 9 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van investeerders met deze nationaliteit, indien die partij of instelling schadevergoeding uitbetaald heeft aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

Artikel 10 stelt dat wanneer een vraagstuk betreffende investeringen geregeld wordt bij de overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene overeenkomstsluitende partij, dan wel bij internationale overeenkomsten, de investeerders van de andere partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

In artikel 11 worden de bijzondere overeenkomsten die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij gesloten werden, bevestigd. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 12 en 13 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen betreffende de interpretatie en de toepassing van deze typeovereenkomst.

De overeenkomstsluitende partijen dienen ernaar te streven geschillen in de mate van het mogelijke door onderhandeling te regelen. Indien een minnelijke schikking onmogelijk blijkt te zijn, bepaalt artikel 12 dat het geschil, naar keuze van de investeerder, voorgelegd wordt aan hetzij de bevoegde rechtsmacht van de staat waar de investering gedaan werd, hetzij aan

internationale arbitrage. Elke partij geeft daartoe haar voorafgaande en onherroepelijke toestemming. Zij houdt in dat de partijen afstand doen van het recht om de uitputting van alle nationale administratieve en rechtsmiddelen te verzoeken. De uitspraken van het scheidsgerecht zijn onherroepelijk en bindend. Geen enkele overeenkomstsluitende partij kan hierbij aanvoeren dat de investeerder vergoed wordt door een verzekering of garantie.

Artikel 13 bepaalt dat, na de mislukking van een minnelijke schikking via diplomatieke weg en via een gemengde commissie, een college van drie scheidsrechters aangesteld wordt. Elke partij duidt één scheidsrechter aan. Deze twee scheidsrechters duiden in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van het college aan. Deze voorzitter is een onderdaan van een derde staat. Indien de scheidsrechters niet op deze wijze kunnen aangesteld worden, kan een partij zulk verzoek richten tot de voorzitter of ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof. De uitspraken van het college van scheidsrechters zijn definitief en bindend.

Artikel 14 stelt de investeringen die aan de overeenkomst voorafgegaan zijn, gelijk met die investeringen na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden dus eveneens beschermd.

Artikel 15 bepaalt de inwerkingtreding en de duur van de overeenkomst. De typeovereenkomst treedt een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging in werking. Ze blijft van kracht gedurende een termijn van tien jaar, die zonder voorafgaande opzegging stilzwijgend verlengd wordt.

Afwijkingen van de standaardtekst van de BLEU

De typetekst van de BLEU werd door de partner bijna volledig aanvaard evenals de wijzigingen uit 2002 met betrekking tot de sociale en milieuclausules. Alle basisprincipes van de BLEU werden goedgekeurd en in de tekst van de overeenkomst opgenomen.

De ondertekende tekst bevat slechts enkele afwijkingen, die hierna toegelicht worden. De meeste verschillen zijn slechts vormelijk.

In artikel 1, §1, wordt de term “investeerder” uitgebreid met de “rechtspersoon” die niet ter fine van de

overeenkomst opgericht is in overeenstemming met de wetgeving van die overeenkomstsluitende partij maar die onder rechtstreeks of onrechtstreeks beheer staat van een natuurlijke persoon of een rechtspersoon.

De definitie van het grondgebied van Servië en Montenegro omvat, tot daaromtrent op internationaal vlak geen andersluidende consensus bereikt wordt, eveneens de autonome provincie Kosovo.

De paragrafen 5 en 6 die een definitie geven van “milieuwetgeving” en “arbeidswetgeving” worden weggelaten. Zij komen al voor in de nationale wetgeving van Servië en Montenegro.

In artikel 2 over de bevordering van investeringen valt §2 over het sluiten van licentieovereenkomsten en overeenkomsten inzake commerciële, administratieve of technische bijstand, weg.

In de artikelen 5 en 6 wordt “nationaal” vervangen door “eigen”.

In artikel 7 over ontneming en eigendomsbeperking is opgenomen dat de investeerder wiens investeringen onteigend zijn, het recht heeft zijn zaak alsook de waardebepaling van zijn investering, zo spoedig mogelijk te laten toetsen door een rechterlijke of een andere onafhankelijke instantie van de onteigende overeenkomstsluitende partij.

Artikel 8 in verband met overmakingen stelt dat alle met een investering verband houdende betalingen vrij kunnen overgemaakt worden na afdoening van alle fiscale en andere verplichtingen. De betalingen bevatten ook de niet-bestede inkomens van werknemers en de bedragen die toegewezen zijn na het regelen van geschillen.

In artikel 9 over subrogatie wordt §2 toegevoegd waarin staat dat de overgedragen rechten of schuldvorderingen de oorspronkelijke rechten of schuldvorderingen niet mogen overtreffen.

Artikel 11 over bijzondere overeenkomsten werd niet in de overeenkomst opgenomen.

Voor de regeling van investeringsgeschillen (artikel 12) kan de investeerder zich wenden tot een scheidsrecht van de Internationale Kamer van Koophandel naast een scheidsgerecht ad hoc en het Internationale

Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (ICSID).

Artikel 13 in verband met vorige investeringen stelt dat de overeenkomst eveneens van toepassing is op investeringen die vóór de inwerkingtreding gedaan werden en dit vanaf de datum van inwerkingtreding.

2. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

Op 13 april 2004 sloot de SERV zich aan bij het ontwerp van regeringsbeslissing.

3. Advies van de Raad van State

In zijn advies d.d. 13 oktober 2005 stelt de Raad van State dat het raadzaam is ook de Engelse tekst van de overeenkomst voor te leggen aan het Vlaams Parlement. Alhoewel het juridisch niet verplicht is, legt de Vlaamse Regering, naast de Nederlandse tekst, steeds de versie voor die in geval van geschillen over de interpretatie en de toepassing van de overeenkomst zal gehanteerd worden. In dit geval worden de Nederlandse en de Engelse tekst voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

*De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen,
Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,*

Fientje MOERMAN

*De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands
Beleid, Media en Toerisme,*

Geert BOURGEOIS

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Servië en Montenegro, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Belgrado op 4 maart 2004

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel en de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Servië en Montenegro, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Belgrado op 4 maart 2004, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Fientje MOERMAN

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel en de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Servië en Montenegro, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Belgrado op 4 maart 2004, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 13 januari 2006.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

*De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen,
Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,*

Fientje MOERMAN

*De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands
Beleid, Media en Toerisme,*

Geert BOURGEOIS
